

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології,
інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ОХОРОНА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ
Викладач	ГОЛОВАТА Оксана Олександрівна, викладач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 5361657
E-mail:	o.o.golovata@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, за домовленістю.
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з всесвітньої історії та історії України, музеєзнавство, й дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни – надати студентам теоретичні знання та практичні навички, необхідні для збереження культурної спадщини.

Основними завданнями курсу:

- формування розуміння важливості охорони культурної спадщини;
- розгляд значення історичних та культурних пам'яток у контексті національної ідентичності та культурного розвитку;
- ознайомлення з основними міжнародними та національними законодавчими актами щодо збереження культурних цінностей.

2. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:** основи правового регулювання охорони культурної спадщини;

- основні міжнародні документи, такі як Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини;

- закони та нормативно-правові акти України та інших країн щодо охорони пам'яток.

вміти: ідентифікувати та класифікувати пам'ятки;

- визначити тип і значення пам'яток історії та культури;

- застосовувати методи інвентаризації та паспортизації пам'яток;

- оцінювати культурну та історичну цінність пам'яток;

- визначити значення об'єкта в контексті національної та світової культурної спадщини;

- аналізувати унікальність пам'ятки на основі її історичного, художнього та наукового значення.

набути соціальних навичок (soft skills):

— здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;

— взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Вступ

1. Значення культурної спадщини для суспільства.

2. Основні терміни та поняття: пам'ятка, консервація, реставрація, музеєфікація.

3. Історія формування системи охорони пам'яток.

Тема 2. Законодавче регулювання охорони пам'яток

1. Міжнародні нормативно-правові акти (Конвенція ЮНЕСКО про охорону всесвітньої спадщини. Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини).

2. Національне законодавство України. (Закон України «Про охорону культурної спадщини», Постанови Кабінету Міністрів про реєстрацію та охорону пам'яток).

Тема 3. Типологія пам'яток історії та культури

1. Види пам'яток: археологічні, архітектурні, історичні, мистецькі, технічні, природні.

2. Класифікація за значенням: місцеве, національне, світове.

Тема 4. Технології збереження та реставрації пам'яток

1. Принципи та етапи консервації:

2. Захист від зовнішніх впливів.

3. Методи реставрації:

4. Реконструкція.

5. Часткова реставрація.

6. Використання інноваційних матеріалів та технологій у сфері реставрації

Тема 5. Дослідження та інвентаризація пам'яток

1. Методи дослідження об'єктів культурної спадщини.

2. Процедури інвентаризації та паспортизації.
3. Створення реєстрів пам'яток на національному та міжнародному рівнях.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Управління та популяризація культурної спадщини

1. Розробка програми збереження та адаптації пам'яток.
2. Управління ризиками для пам'яток (природні, техногенні загрози).
3. Популяризація культурної спадщини через освітні програми, медіа та туризм.

Тема 7. Практична діяльність

1. Проведення оглядів і оцінки стану пам'яток міста.
2. Підготовка документації для реставраційних робіт.
3. Організація просвітницьких заходів (екскурсії, виставки).

Тема 8. Завершальний етап

Підготувати проект: аналізувати конкретну представлену пам'ятку, розробити план її охорони чи адаптації, підготувати до державної атестації.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ <https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsntu.pdf> (С. 27–35).

6. Рекомендована література

Основна

1. Кулиняк І. Я., Карий О. І., Прокопишин-Рашкевич Л. М., Огінок С. В., Бондаренко Ю. Г. Європейський досвід популяризації історичної спадщини та культурного туризму: навчальний посібник. Львів, 2023. 254 с
2. Хрящевська Л.М. Охорона та збереження пам'яток історії та культури: Навч. посібник. Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 206с.

Допоміжна

1. 9 європейських країн допомагатимуть відновлювати культуру України / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/9-yevropejskih-krayindopomagatimut-vidnovlyuvati-kulturu-ukrayini>.
2. Cultural heritage / European Commission. URL: <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage>.
3. Culture and audiovisual: the Council adopts conclusions on risk management in the area of cultural heritage, media literacy and the amendment of the Work Plan for Culture (2019- 2022) / European Council. Council of the European Union. URL: <https://surl.li/higmsv>
4. European Heritage Days / European Commission. URL: <https://culture.ec.europa.eu/culturalheritage/initiatives-and-success-stories/european-heritage-days>.
5. European Year of Cultural Heritage 2018 / European Commission. URL: <https://surl.li/ephusa>
6. Funding opportunities for cultural heritage / European Commission. URL: <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/funding-opportunities-for-cultural-heritage>.

7. Joint communication to the European parliament and the council. Towards an EU strategy for international cultural relations / EUR-Lex. Access to European Union law. URL: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1465397367485&uri=JOIN:2016:29:FIN>.
8. Main actors on cultural heritage: EU institutions / European Comission. URL: <https://culture.ec.europa.eu/cultural-heritage/main-actors-on-cultural-heritage>.
9. Асиміляція етнічна / М. О. Шульга // Енциклопедія Сучасної України / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001.
10. Гнаткович О.Д., Назарова С.В. Сучасні тенденції розвитку культурного туризму. Матеріали 23 Всеукраїнської практично-пізнавальної інтернет-конференції «Наукова думка сучасності і майбутнього» (м. Дніпро, 25-31 жовтня 2018 р.). С. 24-26.
11. Гузар Л. Яке значення має культура для нашого життя? / Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/03/23/7062428>.
12. Давиденко І.В. Культурний туризм як сучасний напрям використання та збереження історико-культурної спадщини Одеського регіону. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. Вип. 2-2(08). С. 49-53.
13. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8.06.2000 р. № 1805-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>.
14. Інституційні та правові проблеми збереження культурної спадщини / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://surl.li/yazgic>
15. Культурна спадщина України / Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Культурна_спадщина_України.
16. Литовченко В.В. Збереження і охорона культурної спадщини в сучасній Україні: внутрішні і зовнішні аспекти. Міжнародний науковий вісник International Scientific Herald. 2014. Випуск 8(27). С. 361-368.
17. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. Київ: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
18. Приходько Л. Оцифрування об'єктів культурної спадщини за нормативно-правовими документами Європейського Союзу у сфері авторського права і суміжних прав. Архіви України. 2020. Вип. 1, № 322. С. 104-131. DOI: 10.47315/archives2020.322.104.
19. Тарасова Д. Рік культурної спадщини в ЄС: як небайдужі громадяни збережуть українську культуру / EU NEIGHBOURSEAST.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> – каталог національних бібліотек країн світу
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> – каталог електронних бібліотек України
5. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники
6. <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/> – електронні наукові видання НБУ ім. В.І. Вернадського
7. Барчук О. Відомий музейник Іларіон Свенціцький. URL: <http://photo-lviv.in.ua/vidomyj-muzejnyk-ilarion-svjentsitskyj/>.
7. Малинський підводний музей. URL: <https://ua.discover.net.ua/locations/malinsky-podvodny-muzei>
8. Посацька Д. Віра Свенціцька (1913 - 1991). URL: <http://prostir.museum.ua/post/30966>.
9. Чириця І. Музей сотні ремесел. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2644259-muzej-sotni-remesel.html>.

10. Кропивницький музей музичної культури ім. К. Шимановського
<https://kroptavel.gov.ua/node/48>
11. Центральноукраїнський обласний краєзнавчий музей - <https://kokm.kr.ua/>
12. КЗ «Літературно-меморіальний музей І.К. Карпенка-Карого міста Кропивницького» <https://kr-rada.gov.ua/musei-k-karogo/>